

Lapset ja nuoret ovat kuntalaisia - kuuntele heitä!

Lapset ja nuoret ovat kunnan asukkaita, eivät ainoastaan palveluiden käyttäjiä. Heidän mielipiteellään on merkitystä. Sen lisäksi heillä on [lapsen oikeuksien sopimuksen](#) nojalla myös oikeus siihen, että heitä kuullaan heitä koskevissa asioissa. Lasten osallistamiseen on monia hyväksi koettuja menetelmiä, ja monissa kunnissa niitä onneksi käytetäänkin jo. Ei kuitenkaan kaikissa, ja siihen on saatava muutos. Lapsen oikeus osallisuuteen ei voi riippua siitä, missä hän sattuu asumaan.

MITÄ KUNTA VOI TEHDÄ?

Kunta voi toteuttaa [osallistuvaa budjetointia](#) niin, että lapset pääsevät vaikuttamaan omaa elinympäristöään koskeviin valintoihin. Tapoja toteuttaa osallistuvaa budjetointia on lukemattomia. Kunta voi järjestää asukastilaisuuksia ja -raateja, keskustelu-, kuulemis- ja ideointitilaisuuksia, kyselyjä kouluissa, harrastusryhmissä, verkkopohjaisia ideariihä ja äänestyksiä, työpajoja...

[Nuorisovaltuuston](#) kuuleminen on onneksi jo monessa kunnassa vakiintunut käytäntö. Kuntalakikin takaa, että jokaisessa kunnassa tulee sellainen olla. Se ei kuitenkaan vielä riitä, jos kunnassa ei ole nuorisovaltuuston toimintaa tukevia rakenteita, resursseja ja asennetta todella kuulla nuoria. Nuoret itse kokevat, että [resurssien puute sekä aikuisten asenteet](#) ovat suurimpia osallistumista heikentäviä tekijöitä. Nuva ry jakaa [sertifikaatin](#) muodossa tunnustusta kunnille, joissa nuorten osallisuutta myös aktiivisesti edistetään ja nuorisovaltuustoa todella kuullaan.

Usein ajatellaan, ettei jokin asia tai päätös koske lapsia. Melkein aina silloin ollaan hakoteillä. Lähes kaikki kunnan päätökset koskettavat lasten elämää ja turvallisuuden tunnetta jollain tavalla. On selkeitä lasten asioita, kuten uuden leikkipuiston suunnittelu, harrastuspaikkojen sijainti tai koulun tilojen toimivuus. Mutta on myös asioita, joissa lapset ja nuoret ovat asiantuntijoita, vaikka aikuiset eivät sitä heti hoksakaan. Esimerkiksi: lapset ovat [katuliikenteen](#) turvattomimpia käyttäjiä. Nuoret nostavat toistuvasti esille [mielenterveyspalvelujen](#) heikon saatavuuden.

Tutustu!

Helsingissä OmaStadin kautta tapahtuu osallistava budjetointi, jossa 12-vuotiaat pääsevät myös äänestämään. Sen lisäksi toimii nuorten oma [Ruutibudjetti](#).

Tutustu!

Lappeenrannassa järjestetään vuosittain [vaikuttamispäivä](#) nuorten ja aikuisten kesken. Katso myös [video!](#)

Tampereen [vaikuttamispäivässä](#) 4. luokkalaiset pääsevät joka vuosi vaikuttamaan toiminnallisin ja leikkimielisin keinoin. Tampereella on myös aktiivinen [Lasten parlamentti](#) sekä nuorisovaltuusto.

JOKAINEN LAPSI ON OMAN ELÄMÄNSÄ PÄÄHENKILÖ

Erityisesti on huolehdittava siitä, että myös heikommassa asemassa olevien lasten ja lapsiryhmien ääni kuullaan. Koronakriisi on aiheuttanut vammaisille lapsille [palveluvajetta](#), mikä vaikeuttaa osallisuuden toteutumista. Myös vammaisen lapsen on saatava olla [oman elämänsä päähenkilö](#). [Minua kuullaan](#) -hankkeessa vammaiset lapset pitivät yhtenä hyvän elämän elementtinä sitä, että aikuiset kuuntelevat, kehuvat ja kysyvät.

Tämä voi edellyttää sitä, että palveluissa on käytössä puhetta tukevia tai korvaavia [kommunikointimenetelmiä](#), kuuloapuvälineitä, palautteen keräämisessä käytetään hymynaamoja tai kuvaviestintää tai että vammaisille lapsille järjestetään omia työpajojaan tai [henkilökohtaista apua](#).

Lue lisää!
[Vinkkejä ja linkkejä nuorten osallisuuden lisäämiseksi](#)

Lapsia ja nuoria on kuultava myös heidän arjen ympäristössään: päiväkodissa, koulussa ja harrastuksissa. [Perhekeskuksen kehittämisesä](#) lapsia kannattaa mieluummin kuulla kuin arvailla lasten tarpeita. Järjestöt ovat usein lähempänä perheiden arkea ja vahvistavat niiden osallisuutta. Kunta voi tukea tätä yhteisöllisyyttä tarjoamalla tiloja ja mahdollistamalla kansalaislähtöistä toimintaa. Monilla järjestöillä on myös aktiivisia lapsi- ja nuorisosaastoja, joita kannattaa kuunnella. Esimerkiksi [Planin lastenhallitus](#) edistää lapsen oikeuksien toteutumista nostamalla esille lasten kannalta keskeisiä kysymyksiä.

Osallisuuden toteutumisella on jokaisen lapsen elämässä vain hyviä seurauksia sekä juuri nyt että pitkälle aikuisuuteen kantaen. Me haluamme kasvattaa sukupolven, joka oppii luottamaan itseensä ja yhteisönsä sekä uskaltaa osallistua ja kertoa mielipiteensä.

Lue lisää!
[Lasten osallistumisen etiikka](#) (Lastensuojelun Keskusliitto)
[Lapsilta opittua](#) (Pelastakaa Lapset)

Tutustu!

Oulussa on nuorisovaltuustoa vastaava edustajisto, jonka lisäksi muiden lasten osallisuutta on lisätty [alueellisilla osallisuusryhmillä](#).

LAPSET KYSYVÄT – PUOLUEJOHTAJAT VASTAAVAT!

Järjestämme 17.2.2021 Oodissa [Lasten vaalipaneelin](#) yhdessä Helsingin Sanomien Lasten uutisten kanssa. Paneeliin on lupautunut mukaan kova kattaus puolueiden puheenjohtajistoa, joten kannattaa olla kuulolla!

Paneeli striimataan suorana Helsingin Sanomien kanavista ja sen tallenteen voi katsoa jälkikäteen Lasten uutisten sivuilta. Seuraamme koronatilannetta ja järjestämme tilaisuuden koronaturvallisesti.

LASTEN UUTISET

62 % LAPSISTA ON SITÄ MIELTÄ, ETTÄ AIKUISET TEKISIVÄT PAREMPIA PÄÄTÖKSIÄ, JOS KUUNTELISIVAT LAPSIA HEITÄ KOSKEVISSA ASIOISSA. EIVÄTKÄ HE OLE VÄÄRÄSSÄ.

(LÄHDE: YLI 16 000 LASTA LASTENSUOJELUN KESKUSLIITON KYSELYSSÄ 2021.)

AMMATILLISTEN PERHEKOTIEN LIITTO, AUTA LASTA, BARNAVÅRDSFÖRENINGEN, ENSI- JA TURVAKOTIEN LIITTO, FOLKHÄLSAN, HOPE, ICEHEARTS, IMETYKSEN TUKI, KASPER – KASVATUS JA PERHENEUVONTA, KEHITYSVAMMALIITTO, KEHITYSVAMMAISTEN TUKILIITTO, KUUROVAMMAISTEN LASTEN VANHEMPIEN LIITTO, LASTEN JA NUORTEN KESKUS, LASTENSUOJELUN KESKUSLIITTO, MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO, MARTTALIITTO, MONIMUOTOISET PERHEET -VERKOSTO, NUORTEN YSTÄVÄT, OPETUSALAN AMMATTIJÄRJESTÖ OAJ, PARASTA LAPSILLE, PARISUHDEKESKUS KATAJA, PELASTAKAA LAPSET, PESÄPUU, PERHEHOITOLIITTO, PIENPERHEYHDISTYS, PINSKUT, SATEENKAARIPERHEET, SETA, SOS-LAPSIKYLÄ, SUOMEN LASTENKULTTUURIKESKUSTEN LIITTO, SUOMEN PUNAISEN RISTIN NUORTEN TURVATALOT, SUOMEN UNICEF, SUOMEN VANHEMPAINLIITTO, VAMMAISTEN LASTEN JA NUORTEN TUKISÄÄTIÖ, VAMMAISPERHEYHDISTYS JAATINEN, VARSINAIS-SUOMEN LASTENSUOJELUJÄRJESTÖT, VÄESTÖLIITTO, YHDEN VANHEMMAN PERHEIDEN LIITTO SEKÄ YHTEISET LAPSEMME.

ANNA ÄÄNI LAPSELLE!

TSEKKAUSLISTA KUNTAPÄÄTTÄJÄLLE:

NÄILLÄ LISÄÄT
OSALLISUUTTA

- Tutustu osallistuvan budjetoinnin periaatteisiin. Missä tilanteissa sinun kuntasi voi hyödyntää osallistuvaa budjetointia?
- Esitä aina lasten ja nuorten kuulemista heitä koskevissa päätöksissä. Kysy suoraan lapsilta ja nuorilta heidän ajatuksiaan päätettävistä asioista sekä kotikunnan ja palvelujen tilanteesta.
- Viesti lapsille ja nuorille kuntasi asioista käyttäen heidän suosimiaan viestintäkanavia.
- Huolehdi kuntasi nuorisovaltuuston toimintaedellytyksistä sekä siitä, että nuorisovaltuustoa todella kuullaan.
- Tarkista, onko kunnassasi kuultu eri lapsiryhmiä. Mitkä ovat heikoimmassa asemassa olevien lasten ja nuorten todelliset mahdollisuudet vaikuttaa itseään koskeviin päätöksiin? Onko käytössä työkaluja myös pienten lasten sekä vauva- ja taaperoikäisten kuulemiseen?
- Onko kunnassasi järjestetty riittävät tukitoimet kuulovammaisen lapsen tai nuoren osallisuuden mahdollistamiseksi?
- Selvitä, mitä lapsi- ja perhejärjestöjä kunnassasi toimii ja kuinka ne voivat auttaa osallisuuden edistämässä. Muista järjestöjen työn merkitys, kun päätetään avustuksista ja tilainvestoinneista.
- Näytä omalla esimerkilläsi, että sinun kuntasi on myös lasten ja nuorten kunta!

LUE LISÄÄ:

WWW.LSKL.FI/AANILAPSELLE

SEURAA:

@AANILAPSELLE